

Circa Aurelij Augustini Episcopalis
ponensis episcopi: de ps. li. Trac-
tatus incipit.

Prefatio.

Psalmus brevis est: de quo loquenda suscipimus caritati vestre: sed titulum habet aliquantulum negociosum. Patienter ergo sustinete nos: donec illi enodemus: ut possumus: quantum adiuuerit dominus. Neque enim passim pretereunda sunt hec: quoniam quidem placuit fratribus: non tantum aure et corde: sed et stilo excipienda que dicimus: ut non auditorem tantum: sed et lectorem etiam cogitare debeamus. Nata est quidem occasio psalmo huic ex re quadam gesta: quam vobis etiam secimus recitari de libro regnorum. Saul enim rex non ad permanendum electus a domino: sed secundum populorum durum et malum datus ad eorum correptionem: non ad utilitatem secundum illam sententiam scripturam: que ait de deo: qui regnare facit hominem hypocritam: propter peruersitatem populi. Cum ergo talis esset Saul: persequerebatur David: in quo deus prefigurabat regnum salutis eterne: et quem deus elegerat permansurum in semine suo: quoniam quidem futurus erat rex noster rex seculorum: cum quo regnaturi sumus in eternum ex semine ipsius David secundum carnem. Cum ergo David deus elegisset: et prelegisset et predestinasset ad regnum: noluit et ipsum David ante regnum tenere: quam primo a persequentibus liberaret: ut etiam in hoc ipso figuraret nos: id est corpus eius: cuius corporis caput christus. Porro enim si ipsum caput nostrum sine primo peracto labore in terra: in celo regnare noluit: neque leuare sursum corpus quod deorsum accepit: nisi per tribulationis viam: quid audet membra sperare capite suo magis se posse esse felicia: Si patres familias beelzebub vocauerunt: quanto magis domesticos eius: Non ergo speremus molliorem viam: qua processit eamus: qua duxit sequamur. Si enim a vestigio eius aberrauerimus: perimus. In hoc ergo David quid prefigurabatur videtis. Ergo et in Saul quod prefigurabatur videtis. Regnum malum in Saul: et regnum bonum in David: mors in Saul: et vita in David. Etenim nos non persequitur nisi mors: de qua in fine triumphabimus dicentes: Ubi est mors potentio tua: ubi est mors aculeus tuus? Quid est quod dico: non nos persequitur nisi mors? Quia nisi mortales essemus: non esset quod nobis

faceret inimicus. Nunquid enim angelis quod quod facit? Ergo etiam ipsa mors a qua maxime habemus persecutionem: cuius finitur in fine contentio: cum resurrexerimus a mortuis: sicut finita est in capite nostro: sic finietur et in nobis si iusti fuerimus inuenti. Nam mortuus ille mortis interfectus fuit: et magis in illo mors mortua est: quam ipse in morte. Benignus etiam nomen ipsum si attendamus: non est sine mysterio. Nam Saul interpretatur petitio: hoc est appetitio. Quid enim dubitare debemus: nobis fecisse mortem istam? A peccato enim hominis nata est mors. Ad merito ergo ipse sibi homo appetiuit mortem: et ideo petitio nomen est mortis. Nam sicut scriptum est: Deus mortem non fecit: nec letatur in perditione uiuorum. Creauit enim deus ut essent omnia: et sanabiles fecit nationes orbis terrarum. Et vni mors tanquam querens: Impij autem manibus inquit: et verbis accerserunt illam: et estimantes illam amicum defluerunt. Ergo appetendo illam defluerunt: et in mortem irruerunt: estimantes illam sibi esse amicum: et quomodo estimauit populus amicum: et petiuit regem inimicum. Exorsit enim populus a domino habere regem: et datus est Saul tanquam dati essent illi in manus suas: qui manibus et verbis accerserunt mortem: et figurata est in ipso Saule ipsa mors. Ideo psalmus ille septimus decimus: sic habet titulum: in die qua liberauit eum dominus de manu omnium inimicorum eius: et de manu Saul. Dixit primo omnes inimicos eius: et postea de manu Saul: quia nouissima inimica destruet mors. Quid est et de manu Saul: Quomodo exemit nos ab inferis: et de manu mortis liberauit nos. Cum ergo Saul persequeret virum sanctum David: confugit ubi tutum putauit esse locum: transiens per sacerdotem quemdam Achimelech: accepit ab eo panes. Ubi figurauit etiam personam: non tantum regis sed et sacerdotem: quia manducauit panes propositionis: quos sicut dicit dominus in euangelio: non licebat manducare nisi solis sacerdotibus. Postea cepit eum querere Saul: et iratus est suis quod nemo eum sibi vellet perdere. Hoc modo lectum est in libro regnorum. Erat autem ibi Boechidume quidam: quoniam venerat ille ad Achimelech sacerdotem: princeps pastorum Saul. Qui cum adesset quando Saul irascebatur suis: quod nullus illi vellet perdere David: prodidit ubi eum vidisset. Misit continuo Saul: exhibuit sacerdotem: et omnes eius et iussit occidi. Nemo ausus est hominem regis Saul: nec iubente rege mit

tere manū in sacerdotes domini: sed ille q̄
prodiderat: sicut Judas qui a proposito
suo nō recessit: et vsq; in finez perseverauit:
de illa radice fruct⁹ ferre/uales: nisi qua-
les fert arbor mala: **O**ccidit Boech iste
manu sua iubente rege sacerdotē et omnes
eius. **B**einde debellata est ciuitas etiā sa-
cerdotū. **I**nuenimus ergo Boech istū ini-
micum regi Baud: et sacerdoti Achime-
lech. **U**nus homo est Boech: sed gen⁹ ho-
minū est Boech: sicut Baud et corpus ip-
sius regis et sacerdotis: tanq̄ vnus homo
est due persone: sed tamē vnū genus homi-
num. **P**roinde in isto tempe: et in isto secu-
lo videamus hec duo genera: vt pertineat
ad vtilitatē nostrā: vel quod cantam⁹: vel
quod cantari audimus. **M**odo videam⁹
Boech: modo videamus corpus regis et
sacerdotis: modo videamus corpus homi-
nuz aduersus regē et sa- cerdotē. **P**rimo no-
mina ipsa attēditē q̄ mystica sunt. Boech
interpretatur motus. **I**dumeus interpreta-
tur terren⁹. **J**am videte quale genus homi-
num significat Boech iste mot⁹. **N**ō ergo
perseuerans in eternū: sed emigrandus terre-
nus. **Q**uid expectas d̄ homine terreno ali-
quos fructus celestes: **H**omo erit ineter-
nū. **E**st ergo regnuz terrenum: vt breuiter
dicam et cito insinuē: hodie in isto seculo:
vbi est et regnū celeste. **P**eregrinos habet
ciues suos vtrūq; regnū: regnum terrenū:
et regnū celeste: regnum eradicandū: et reg-
num in eternū plantandū. **M**odo in hoc
seculo ciues vtriusq; regni pmixti sūt. **C**or-
pus regni terreni: et corpus regni celesti cō-
mixtum est. **R**egnū celeste genuit inter ci-
ues regni terreni et aliquādo. **M**ā et hoc ta-
cendum nō est: quodāmodo regnum ter-
renū angariat ciues regni celozū: et regnū
celeste angariat ciues regni terreni. **U**trū-
q; vobis de scriptura dei demonstrabim⁹.
Daniel et tres pueri in babylonia p̄positi
sunt negocijs regis. **J**oseph in egypto se-
cūdus a rege positus est administrare rē-
publicā: de qua republica erat populus il-
le dei liberandus. **I**n ipsa republica anga-
riam quodāmodo faciebat Joseph: sicut illi
tres pueri: sicut Daniel. **M**anifestū est er-
go q̄ vsurpat sibi ad opera sua: id est ad
opa regni sui: nō ad facta sua mala regnuz
terrenū ciues regni celozum. **Q**uid est reg-
nū celozū: **Q**uomō vsurpat in hoc seculo
ad temp⁹ ciues regni terreni: **N**ōne de his
Apostolus dicit: q̄ nō caste euāgelū an-

nunciabant: sed terrena desiderantes reg-
num celozū predicabant: sua querebāt et
christū annūciabāt: **E**ryt noueritis q̄ et ip-
si ad opus regni celozū: tanq̄ mercenarij
assumpti sunt. **A**plius gaudens de illis di-
cit: **S**unt qui p̄ inuidiā et contentionē chri-
stum annūciant: nō caste: existimātes tribu-
lationem se suscitare vinculis meis. **Q**uid
em̄: dū omnimō siue per occasionē siue per
veritatē christus annūciat: **E**t in hoc gau-
deo: sed et gaudebo. **B**e talibus etiā chri-
stus annūciat dicens: **P**harisei et scribe su-
per cathedrā Moysi sederūt: que dicūt fa-
cite: qua autē faciūt facere nolite. **D**icunt
em̄ et nō faciunt. **Q**ue dicūt ptinet ad Baud.
Que faciūt: ptinent ad Boech. **P**er
illos me audite: illos imitari nolite. **I**ta
duo genera hominū sūt hodie in terra. **B**e
his duobus generib⁹ hominū cantat psal-
mus iste. **H**abet autē psalmi titulus: nunci-
atū esse Sauli de Baud: q̄ venerit Baud
in domū Achimelech: cū legamus eū
venisse in domū Achimelech: et fortasse q̄
nō absurde sentim⁹ p̄pter similitudinē no-
minis: et vni⁹ syllabe differētiā: vel potius
vni⁹ littere variati sunt tituli: in codicibus
tū psalmozū: cū inspiceremus magis Abi-
melech: q̄ Achimelech iuenimus. **E**t qm̄
in alio loco habes euidentissimū psalmū:
nō dissimilitudinē nois: sed proorsus diuer-
sum nomē insinuātē: quādoquidē Baud
ante regē Achis: non ante regem Abime-
lech immutauit faciē suam: et dimisit eum: et
abiit. **T**itulus autē psalmi sic script⁹ est: qm̄
immutauit vultum suū coram Abimelech.
Ipsa magis mutatio nominis in mysteriū
fecit: nos esse intētos: ne tāq; res historie p̄-
sequaris: et sacrata vela contēnas. **B**iscus-
sum nomē in psalmo illo: qd̄ ē Abimelech
inuenitur interpretatū: patris mei regnuz.
Quomō autē patris sui regnū dimisit Baud:
et abiit: nisi quomō christus regnū iu-
deozū dimisit: et ad gentes trāsiuit: **H**unc
fortassis etiā propheticus spirit⁹ ascribens
titulum psalmo huic: voluit vt nō diceret
Achimelech: sed Abimelech: qz qm̄ venit
Baud ad patris sui regnū: tunc est pdit⁹:
hoc ē quādo venit dñs noster Jesus chri-
stus ad regnū iudeozū institutū a p̄re suo:
de quo dicit: **A**ufere a vobis regnū dei: et
dabit̄ genti facienti iusticiā: tūc est pditus
morti: quā significat Saul. **N**ō est autē oc-
cisus: sicut nec Isaac: cū et ipse passionem
dñi figuraret: nec tū sine sanguine figura

transacta ē ibi vel illi arietis: vel hic Achimelech sacerdotis. Neq; eim occidi oportuit eos quos tūc resurgere nō oportebat: sed eorum vitā a mortis periculo liberari. Verūtamē effusi sanguinis liberatio resurrectionē poti⁹ significabat: q̄ hoc modo in illis figurabatur. Quia vero dño seruabatur resurrectio: plura hinc dici possent: si illarū rerum gestarū in hoc sermone suscepissemus tractanda mysteria. Nūc audiam⁹ iam ista duo genera hominū: quādoquidē de titulo isto: et si opiosius et fortasse loquatus: tamē vt dñs ꝓcessit exitū est. Duo genera hominū attendite: vnū laborantiū: alter eorū inter quos laborat. Vnū de terra: alterum de celo cogitantiū. Unum in profundū cor mittentiū: alterum cor angelis coniungentiū. Vnū sperantiū de terrenis quibus pollicetur hic mundus: alterū presumentū de celestibus: que ꝓmisit nō mendax deus. Non esse desperādū de hominib⁹ bonis: si ꝓ eos terrenū aliqd admistret: nec rursus cōtinuo gratulādū de hominib⁹ q̄ celestia agere dinoscant negotia: cum plerūq; illi qui negocijs secularibus implicati sunt cor semper sursum habeant: et isti qui celestia semp predicāt cor trahūt in terra. Sed iuxta sunt ista genera hominū: Inuenim⁹ modo ciuem hierusalem: ciuem regni celorum administrare aliquid in terra: vtputa purpurā gerit: magistratus est: edilis est: ꝓconsul est: imperator est: rempublicā gerit terrenam: sed cor sursum habet: si christian⁹ ē: si fidelis est: si pius est: si contēnens in quib⁹ est: et sperat in quibus nondū est. Be quo genere fuit illa sancta mulier Hester: que cuz esset vxor regis: ventū est ad periculū depcandi ꝓ ciuib⁹ suis. Et cum ad deū oraret coram domino: vbi mentiri nō posset: in oratione sua dixit: ita sibi fuisse illa ornamenta regalia sicut pannū menstruate. Non ergo desperemus de ciuib⁹ regni celorum: quādo eos videmus aliqua gerere babylonie negotia: aliquid terrenū in republica terrena. Nec rursus cōtinuo gratulemur omnibus hominibus quos videm⁹ agere negotia celestia: q; et filij pestilentie sedēt aliqui in cathedra Moysi: d̄ quibus dicit: Que dicunt facite: que aut faciunt: facere nolite. Vicunt eim et nō faciūt. Illi in terrenis rebus leuant cor in celū: isti in celestib⁹ verbis trahunt cor in terrā. Veniet autē t̄pus ventlabri: qñ vtrūq; diligentissime discer

natur: ne granū aliquod trāseat in aceruū palee cōburendū: nec vna stipula transeat ad massam in horreo recondendā. **Di**diu ergo nunc ꝓmixtū est: audiamus hinc vocē nostrā: id est ciuū regni celorū. Hoc eim affectare debem⁹: tolerare hic malos q̄ tolerari a bonis: et cōiungamus nos huic voci: et aure: et lingua et corde: et opere. **Q**d si fecerimus: nos hic loquimur in his que audimus. Vicatur ergo ꝓmo de corpore malo regni terreni.

Expositio psalmi.

Quid gloria tur in malicia q̄ potens est: **A**tendite fratres mei: gloriam malignitatis: gloriam hominum malorū. **Q**ue

Alia lra. t̄ gloriaris tes.

gloria: **Q**uid gloriatur in malicia: qui potens est: id est qui in malicia potens est: qd gloriatur: Opus est potentē esse: sed in bonitate nō in malicia. Aliquid magnum est gloriari in malicia: Edificare domū paucorū est: destruere multorū. Quivis ignarus potest seminare frumenta: excolere segetem: expectare donec maturescat: s̄ in eius fructu in quo laboravit gaudere paucorum est. Una scintilla omnē segetē incendere quis pōt. Suscipere infantē: natū nutrire: educare ad iuuenilem etatē: perducere: magnū officiū ē: occidere illū vno puncto temporis quis potest. Ergo ea que ad destructionē fiunt: facillime fiunt. Qui gloriatur: ī domino gloriē: Qui gloriatur: in bonitate gloriē. Gloriarī quia potens es in malo: quid facturus es o potens: qd facturus es: **A**dultū te iactas: occisurus es hominē: hoc et scorpius: hoc et vna febris: hoc et fungus malus. **H**uic ne redacta est omnis potētia tua: vt malo fungo coequetur: **H**oc ergo faciūt boni ciues hierusalē: qui nō in malicia sed in bonitate gloriānt: primo vt nō in se sed in dño glorient: deinde vt ea q̄ ad edificationē faciunt studiose faciāt: et talia faciāt q̄ valeāt ad ꝓmanēdū. **Q**ue aut faciunt ad destructionē: faciunt propter disciplinā ꝓficientiū: nō propter oppressionē innocentū. **H**uic ergo potentie cōparatū corpus illud terrenū: quare nō audiet ex his verbis: qd gloriat in malicia q̄ potēs est **In iniquitate. Tota die iniusticiam cogitavit lingua**

ma: In iniquitate tota die: id est toto tē-
pore: sine lassitudine: sine interuallo: sine
pauatione. Et qñ nō facis: cogitas: vt qñ
aliquid mali abest a manibus: a corde nō
abest. Aut facis malū: aut dum nō potes
facere: dicis mali: hoc est maledicis. Aut
qñ nec hoc potes: vis et cogitas malū. To-
ta die ḡ: id ē sine intermissione expectam⁹
huic homini penā: pua sibi pena est: mina-
ris ei. Tu cū ei minaris: quo cū vis mittē
in malū: Dimitte illū in se: vt multū seue-
ris. Subiectur⁹ es bestijs: in seipm peior ē
bestijs. Bestia enī lacerare corpus ei⁹ po-
test: ipse cor suū sanū relinquē nō pōt. In-
terius in seipm seuit: et tu exterius plagas
inquiris: Imo ora p illo vt liberet a se. Ve-
rūtame in hoc psalmo fratres: nō oratio ē
p malis: aut ptra malos: sed pphetia quid
sit euentus malis. Nō itaq; putatis ex ma-
liuolētia psalmi aliquid dicere. Sic enī
in spiritu pphetic. Quid ḡ sequitur: Tota
potētia tua: et tota cogitatio iniquitatē: to-
ta die: et meditatio malignitatis in lingua
tua sine intermissione qd egit: qd fecit. **Sic
ut nouacula acuta fecisti dolum.**
Ecce quid faciunt sanctis mali: capillos
radunt. Quid est quod dixi: Si sint tales
cives hierusalem qui audiant vocem do-
mini sui: regis sui dicentis: Nolite timere
eos qui corpus occidunt: animam aut nō
possunt occidere: qui audiāt vocē que mo-
do ex euangelio recitata est: quid pdest ho-
muni si totum mundū lucretur: se autem ip-
sum detrimentū faciat: contēnunt omnia p-
sentia bona: insup et ipsam vitā. Et quid fa-
ctura est nouacula Boech homini medi-
tanti in hac terra regnū celozū: et futuro in
regnum celozū habenti secū deum et pma-
suro cū deo: Quid ē factura illa nouacula:
Capillos rasura: caluū factura est. Et hoc
ad christū ptinet: qui in loco caluarie cru-
cifixus est. Facit et filiū chore: quod interp-
tatur caluiciū. Nā isti capilli superflua re-
rum temporalū significāt. Qui quidē ca-
pilli nō supflue facti sunt a deo in corpore
hominū: sed ad aliquod ornamētū: tñ qā
sine sensu precipiuntur: illi qui adherent cor-
de deo: sic habent ista terrena tanq; capil-
los. Sed aliquando et aliquid boni de ca-
pillis operandū est: quando frangis panē
esurienti: egenum sine tecto inducts in do-
mū tuam: si videris nudū vesti: postremo
etiam ipi martyres imitantes dominū: san-
guinem pro ecclesia sudētes: audiētes vo-

cem illam: Sicut christus animā suā pro
nobis posuit: sic et nos debemus pro fratri-
bus animā ponere. Quodāmodo d capil-
lis suis bene nobiscū fecerunt: id est de his
rebus quas potest amputare: vel radere il-
la nouacula. Quia ergo et de ipsis capillis
boni aliquid fieri potest: significauit et illa
mulier peccatrix: que cū fleuisset super pe-
des domini: capillis suis tersit: q̄s lachry-
mis rigauit: significans quia cū misertus
fueris alicuius: debes et sbuenire si potes.
Cū enī misereri tanq; lachrymas fundis:
cum subuenis capillis tergis: et si hoc cui-
cunq;: quantomagis pedib⁹ domini: Qui
sunt pedes domini: Euangeliste sancti: de
quib⁹ dictū ē: **Q̄ speciosi pedes sunt eoz**
qui annūciant pacē: qui annūciant bona.
Ergo acuat nouaculā linguā suā Boech:
acuat dolum quantū pōt: ablaturus est sup-
flua tēporalia: nūquid necessaria sempiter-
na: **Bileristi maliciam super be-
nignitatem:** Ante te erat benignitas ip-
sam diligeres. Nō enī aliquid eras eroga-
turus: aut quos diligeres de lōginqua na-
uigatione allatur⁹ eras. Benignitas ante
te: iniquitas aī te: cōpara et elige. Sed for-
te habes oculū quo videas malignitates:
et non habes oculū quo videas benignita-
tem. Ne iniquo cordi: qd peius est: auertat
se: ne videat qd videre pōt. Quid enī de
talibus alio loco dictū est: **Noluit intelli-
gere: vt bene ageret.** Non enī dictū est: nō
potuit: noluit inquit itelligere vt bene age-
ret: clausit oculos a luce presenti. Et quid
sequit. **Iniquitatē meditat⁹ est in cubili
suo:** hoc est in interiori secreto cordis sui.
Tale hoc obiicitur huic Boech idumeo
maligno corpi: motui terreno: nō pmanē-
ti: nō celesti. **Bileristi maliciā sup benigni-
tatē.** Nam vis nosse q̄ videat malus vtrū-
q;: et illd poti⁹ eligat: hinc se auertat. Qua-
re clamat qñ inique aliquid patitur: Qua-
re tunc exaggerat quantū potest iniquita-
tem: et laudat benignitatē: reprehēdens est
qui in illo opatus est malignitatē sup beni-
gnitatē: **Sic ergo regula sibi ad videndū:
de seipso iudicabit.** Porro si faciat qd scri-
ptum est: **Biliges pximi tui tanq; teip-
sum:** Et que vultis vt faciāt vobis homi-
nes bona: hec et vos facite illis: apud se ha-
bet vnde nouerit: quia quod sibi nō vult
fieri: nō debet facere alteri. **Bileristi mali-
ciam super benignitatē. Inique: inordina-
te: peruerse vis leuare aquā super oleū: et**

mergitur aqua: oleus supereminet. **P**one sub tenebris lucem: fugabuntur tenebre: lux manebit. **S**uper celum terram vis collocare: pondere suo cadit terra in locum suum. **T**u si mergeris diligendo malitiam super benignitatem: nam nunquam benignitatem malitia superabit. **B**ileristi malitiam super benignitatem. **I**niquitatem magis quam loqui equitatem. **A**n te est equitas: ante te iniquitas: unam linguam habes qua vis eam vertis. **Q**uare ergo potius ad iniquitatem et non ad equitatem? **C**ibos amaritudinis non das ventri tuo: et cibos iniquitatis das lingue tue maligne? **S**icut eligis quod vescaris: sic elige quod loquar. **P**reponis ergo iniquitatem equitati: et preponis malitiam benignitati. **T**u quidem preponis: sed supra esse quid potest: nisi benignitas et equitas? **S**ed tu imponendo te quodammodo super ea que necesse est ut deorsum eant: non illa facias esse supra bona: sed tu cum eis mergeris in mala. **P**ropter hoc sequitur in psalmo. **B**ileristi omnia verba submersionis: **E**ripe ergo te si potes a submersione. **N**aufragium fugis: et plumbum amplecteris. **S**i non vis mergi: tabulam apprehende: ligno portare: crux te perducet. **N**unc ergo quod Boech es idumeus: motus et terrenus: quid facis? **B**ileristi omnia verba submersionis. **L**inguam dolosam. **E**xpressit verba submersionis: linguam dolosam. **Q**uid est lingua dolosa? **A**d sinistra fallacie est lingua dolosa: aliud in corde gerantur: aliud in ore promittunt. **S**ed in his subversio: in his submersio est. **P**ropterea deus destruet te in finem: **E**t si nunc videris virere tamquam fenulum in agro ante estum solis. **O**mnis enim caro fenulum: et claritas hominis ut flos feni: fenulum aruit et flos decidit: verbum autem domini manet in eternum. **E**cce quo te teneas: ad id quod maneat in eternum. **N**am ad fenulum: ad florem feni si te tenueris: quoniam fenulum arefcet: et flos decidet: destruet te deus in finem. **E**t si modo non: certe in finem destruet: quando illud ventilabrum venerit: et acervus palee a massa separatus fuerit. **N**onne massa in horreo et palea in igne? **N**one totus iste Boech ad sinistram stabit: quando dicitur est dominus: **I**te in ignem eternum qui paratus est diabolo: et angelis eius? **D**estruet ergo te deus in finem. **E**uellet te et emigrabit te de tabernaculo tuo. **M**odo ergo Boech iste idumeus est in tabernaculo: sed

seruus non manet in domo in eternum. **O**peratur et iste aliquid bonum: et si non factis suis: saltem verbis dei: ut in ecclesia quando sua querit: saltem que christi sunt dicat. **E**t emigrabit te de tabernaculo: **A**men dico vobis: perceperunt mercedem suam. **E**migrabit te de tabernaculo tuo. **E**t radicem tuam de terra viventium. **E**rgo in terra viventium nos debemus habere radicem. **R**adix nostra ibi sit. **I**n occulto est radix. **F**ructus videri possunt: radix videri non potest. **R**adix nostra caritas nostra: fructus nostri: opera nostra. **O**pus est ut opera tua de caritate procedant: tunc est radix tua in terra viventium. **I**nde eradicabit iste Boech: nec omnino poterit ibi permanere: quia nec altius ibi figit radicem. **S**ed quomodo illa semina in petra: et si radices eiciunt: tamen quia humorem non habent: sole orto continuo arefcunt. **A**t vero illi qui altius figunt radicem: quid audiunt ab Apostolo? **N**ec toto genua mea pro vobis ad patrem domini nostri Iesu christi: ut in caritate radicati et fundati. **E**t quia ibi iam radix: ut possitis comprehendere que sit altitudo: latitudo: longitudo: et profundum. **S**cire etiam super eminentem scientiam caritatis christi: ut impleamini in omnem plenitudinem dei. **T**alibus fructibus digna est tanta radix: tam simplex: tam gemmans in gemma tam alta et fundata et profunda. **A**t vero huius radix eradicatur de terra viventium. **E**t videbunt iusti et timebunt: et super eum ridebunt. **Q**uando timebunt: quando ridebunt: **I**ntelligamus ergo et discernamus duo ista tempora satis utiliter timendi et ridendi. **Q**uid enim sumus in hoc seculo: nondum est ridendum ne postea ploremus. **L**egimus quid seruetur in finem huius Boech: legimus et quia intelligimus et credimus: videmus sed timemus. **H**oc ergo dictum est: videbunt iusti et timebunt. **Q**uid timemus quid eventurus sit in finem malis: quare timemus? **Q**uia dicit Apostolus: **I**n timore et tremore vestram ipsorum operamini salutem. **Q**uia dictum est in psalmo: **S**eruite domino in timore: et exultate ei cum tremore. **Q**uare cum tremore? **Q**uia qui se putat stare: videat ne cadat. **Q**uare cum timore? **Q**uia dicit alibi: **F**ratres si peccatus fuerit homo in aliquo delicto: vos qui spirituales estis instruite huiusmodi in spiritu lenitatis: intendens teipsum: ne et tu teprens. **E**rgo iusti qui sunt modo: qui vivunt

Alia lra.
† precipitatiois.

Alia lra.
† lingua dolosa

Alia lra.
† non habet.

ex fide: sic vident istū Boech quid illi eue-
 turū sit: vt tñ timeāt z sibi. Quid em̄ sūt ho-
 die sciūt: qđ cras futuri sūt nesciunt. Ad-
 ō ō videbūt iusti et timebunt: Qñ aut̄ ride-
 būt: Quando transierit iniquitas: qñ trās-
 uolauerit: sicut iam ex magna parte trans-
 uolauit tempus incertū: quādo fugate fu-
 erint tenebre huius seculi in quib⁹ modo
 nos ambulamus: nisi ad lucernam scrip-
 turarū: z ideo timemus tanq̄ in nocte. Am-
 bulamus enim ad prophetiam: de qua di-
 cit apostolus Petrus: Habem⁹ certiores
 prophetiarū sermonē: cui benefacitis intē-
 detes sicut lucerne in obscuro loco: donec
 dies luceat: z lucifer oriatur in cordibus
 nostris. Qđ diu ergo ad lucernarū ambula-
 mus: necesse est vt cum timore viuamus.
 Cum autē venerit dies noster: id est mani-
 festatio christi: de qua idem dicit Apосто-
 lus: Cū christus apparuerit vita vestra: tūc
 z vos apparebit̄ cū ipso in gloria. Tūc iu-
 sti iridebunt istuz Boech. Non est em̄ iā
 subuertiendi locus: non quomō nūc: quā-
 do vides hominē iniuste viuentem: vis cū
 illo laborare vt corrigas: quia qui iustus
 est: poterit cōuersus iustus esse: quomodo
 z iustus auersus poterit iniustus esse. Ita
 q̄ nec de te presumas: nec d̄ illo desperes:
 z da operaz quantū potes si benignus es:
 si non diligis maliciā super benignitatem:
 vt ambulantes hominem in via mala: z er-
 rantem corrigas ad viam bonā. Tunc ve-
 ro cum venerit iudicij tempus: correctio-
 nis locus non erit: sed tantū damnatiōis.
 Er̄t ibi penitentia: sed infructuosa: quia se-
 ra. Vis vt fiat fructuosa: non sit sera. Cōsi-
 dera: hodie te corrige. Re⁹ es: ille iudex ē:
 Corrige reatū tuū z gaudebis ad iudicē.
 Hodie enī hortatur te ne iudicet te: z qui
 iudex tuus futurus est: ipse est hodie aduo-
 catus tuus. Tunc ergo fratres restat ridē-
 di tempus. Nam ipsam irrisionē iniquorū
 que futura est iusti: significauit liber sa-
 pientie. Insuper enim iniquorū animos
 cum transtert se sapientia factura est quod
 dixit: In crepabā z non exaudiebatis: lo-
 quebar z meis sermonib⁹ non intende-
 batis: z ego vestre perditōi supridebo. Hoc
 fiet tunc a iustis in istum Boech. Adhodo
 aut̄ videamus z timeamus: ne hoc simus
 quod in eū dicimus. Et si eramus hoc: cē-
 desinamus: vt modo timētes postea ride-
 amus. Quid aut̄ tunc dicent qui ridebūt:
 Et super eum ridebunt. Et dicent: ecce

homo qui non posuit deum adiu-
 torem suum. Videte corpus terrenum.
 Quantū habebis tantus eris: prouerbūz
 auarorum: rapacium: innocētes opprimē-
 tum: res alienas inuadentium: cōmenda-
 ta negantiū. Quale hoc prouerbū: Quā-
 tum habebis tantus eris: id est quantum
 habuerit pecunie: qñtū pl⁹ acq̄ueris: tan-
 to plus poteris. Ecce homo qui nō posuit
 deum adiutorē suum. **Sed sperauit
 in multitudine diuitiarū suarū:**
 Non dicat pauper forte malus: ego nō sū
 de hoc corpore. Audiuit em̄ prophetā di-
 centem: Sperauit in multitudine diuitiarū
 suarū: continuo si pauper est attenda pan-
 nos suos. Respexit iuxta se forte diuitem
 in populo dei ornatus vestitū: z ait in cor-
 de suo: de isto dicit: nunquid de me: Noli
 inde te excipere: noli separare: nisi videris
 z timueris vt postea rideas. Nam quid ti-
 bi pdest si eges facultate: z ardes cupidita-
 te: Quando domin⁹ noster Iesus christ⁹
 abeuntī a se illi diuiti contristato dixerat:
 Glende omnia tua que habes: z da paupe-
 ribus: z habebis thesaurū in celo: veni se-
 quere me: z magnam desperationē diuiti-
 tibus prenūciaret: vt diceret: facilius pos-
 se camelū intrare p foramē ac⁹: q̄ diuitē in
 regnū celoz: Nōne p̄tinuo discipli p̄trista-
 ti sūt dicentes apud seip̄sos: quisnā pote-
 rit saluari: Ergo quando dicebant: quis-
 nā poterit saluari: diuites paucos attende-
 bant. Latebat eos tanta pauperū multitu-
 do: Nō sibi poterāt dicē: si difficile est imo
 impossibile: vt intrent diuites in regnū ce-
 lozum: sicut impossibile est: vt intret came-
 lus per foramē acus: omnes pauperes in-
 trent in regnum celoz: diuites soli exclu-
 duntur. Quot sunt enim diuites: At vero
 pauperū milia innumerabilia. Non em̄ tu-
 nicas inspecturi sumus in regno celozum:
 sed vestis cuiq̄ fulgor iusticie deputabit.
 Erunt ergo pauperes equales angelis dei
 induti stolis immortalitatis: fulgebunt si-
 cut sol in regno patris sui. Quid nobis est
 de diuitibus paucis sollicitos esse aut la-
 borare: Non hoc senserūt apostoli: sed cū
 dominus hoc dixisset: Facilius ē camelū
 intrare per foramen acus: q̄ diuitem in re-
 gno celozum: illi apud se quisnam poterit
 saluari: Quid attenderunt: Non faculta-
 tes: sed cupiditates. Uiderūt enim etiā ip-
 sos pauperes: z si nō habentes pecuniam:
 tamen habere auariciam. Et vt noueritis

non pecuniam in diuite: sed auaricia con-
demnari: aduertite quod dico. Respicis
illum diuite stantem iuxta te: et forte in illo
est pecunia et non est auaricia: in te non est
pecunia et est auaricia. Pauper vlcerosus
eruminosus linctus a canibus: non habes
opem: non habens escam: non habens for-
te ipam vestem: ablati sunt ab angelis in si-
nu Abrae. Et tu pauper gaudes modo:
nunquid nam tibi et vlcera optanda sunt?
Nonne patrimoniu tuum sanitas est? Non
est in hoc Lazaro meritum paupertatis: sed
pietatis. Nam diues qui sublatus est: non
vides quo sublatus est. Quis est subla-
tus ab angelis? Pauper eruminosus: vlee-
rosus. Quo sublatus est? In sinu Abrae.
Lege scripturas et inuenies diuitem Abra-
am. Ut noueris quia non diuitie puniuntur:
habebat Abraam multum auri: argen-
ti: pecorum: familie. Diues erat: et in eius
sinu Lazarus pauper sublatus est. In si-
nu diuitis pauper: an potius ambo deo di-
uites: ambo a cupiditate pauperes? Quid
ergo in hoc Boech culpatur scriptura? Non
dixit: Ecce homo qui fuit diues: sed ecce ho-
mo qui non posuit deum adiutorem suum. Et
sperauit in multitudine diuitiarum suarum:
non quia habuit diuitias: sed quia in ipsis
sperauit: et in deo non sperauit: ideo dam-
natur: ideo punitur: ideo mouetur de taber-
naculo tanquam motus ille terrenus: sicut pul-
uis quem proicit ventus a facie terre: ideo
extirpatur radix eius de terra uiuentium.
Nunquid huic similes sunt diuites: de qui-
bus Paulus apostolus loquitur: Prece-
pe diuitibus huius mundi: non superbe sa-
pere sicut Boech: neque sperare in incerto
diuitiarum: sicut iste sperauit in multitudi-
ne diuitiarum suarum: sed in deo uiuo: non
quomodo iste qui non posuit deum adiu-
torem suum: Benignus ille quid precepit: Di-
uites sint in operibus bonis: facile tribu-
ant: comunicent. Et quid si facile tribuerit:
si comunicauerint non habent intrare per
foramen acus: Intrabunt plane. Nam et
pillis iam ipse camelus intrauit. Ipse enim
prior intrauit: quem sicut camelum nemo sar-
cina passionis oneraret: nisi se ipse in terram
deponeret: quia et ipse hoc dixit: Non hominibus
impossibile est: deo facile est. Danatur er-
go iste Boech: timeant de illo modo iusti:
rideant super eum postea iusti. Merito enim
danatur: non posuit deum adiutorem suum
sicut tu: qui forte habes pecuniam: sed de

deo presumis: non de pecunia. Et sperauit
in multitudine diuitiarum suarum. Similis fac-
tus est illis: qui cum dicerent: Beatus popu-
lum cui hec sunt: id est ista terrena: retulit
continuo iste qui insultat huic Boech: Be-
atus populus cuius dominus deus ipseus.
Nam illa in quibus dixerunt: beatus popu-
lum enumerat psalmus. Locuti sunt enim tan-
quam filii alieni: tanquam iste Boech idumeus: id
est terrenus: os eorum locutum est vanitatem:
dextera eorum dextera iniquitatis. Quorum fi-
lij ipsorum sicut nouelle constanti in ui-
uentute sua: filie eorum compositae et ornatae:
sicut similitudo templi: cellaria eorum plena
eructantia ex hoc in hoc: oues eorum fecundae
multiplicantes in exitibus suis: boues eorum
crasse: non est ruina sepium: nec exitus: neque
clamor in plateis eorum. Quasi magna felici-
tatem videntur habere pacis terrene: sed
ille qui terrenus est etiam motus est: id est tanquam
pulsus quem proicit ventus a facie terre. Be-
nignus quid in illis reprehenditur? Non quia ista
habuerint: nam et boni habent ista. Sed quid?
Hoc intendite ne passim diuites reprehenda-
tis: et rursus ne de paupertate et egestate pre-
sumatis. Si enim non est presumendum de
diuitiis: quantum magis non est presumen-
dum de paupertate: sed de deo uiuo? In quo
ergo isti notant? Quia beatus dixerunt po-
pulum cui hec sunt. Ideo filii alieni: ideo os
eorum locutum est vanitatem: et dextera eorum de-
xtera iniquitatis. Tu autem quid? Beatus
populus cuius est dominus deus ipseus.
Ergo isto damnato quid? Sperauit in mul-
titudine diuitiarum suarum. Et preualu-
it in vanitate sua. Quid enim vanus
eo qui putat plus valere numerum quam deum?
Ergo isto damnato qui dixit: Beatus po-
pulum cui hec sunt: tu quid dicis? Beatus
populus: cuius est dominus deus ipseus:
Quid de te sentis? Quid tibi speras? Ego
autem iam modo corpus illud: audi. **Ego
autem sicut oliua fructifera in domo dei:**
Non vnus homo loquitur: sed oliua illa fruc-
tifera: vnde amputati sunt superbi illi rami: et in-
sertus humilis oleaster. Sicut oliua fructi-
fera in domo domini. **Speravi in misericordia
dei.** Ille quid? In multitudine diuitiarum
suarum: ideo radix eius euellatur de terra ui-
uentium. Ego autem quia sicut oliua fructi-
fera in domo dei: cuius radix nutritur non era-
dicat: speravi in misericordia dei. Sed forte
modo. Nam et hinc errant homines aliqui.
Beati quidem colunt: et non sunt iam similes

isti doech. Sed quis de deo presumat ad temporalia: tamē vt dicant sibi: colo deus meus qui me facturum est diuitem in terra: qui mihi filios daturus est: qui mihi uxorem daturus est. Talia quidē non dat nisi deus: sed non vult se propter talia diligi deus. Non enim sepe ista dat et malis: vt aliud ab illo discant querere boni. Quomodo ergo tu dicis: speravi in misericordia dei: Forte ad temporalia adipiscenda: immo: **In eternum et in seculum seculi.** Quod dixit in eternum: repetere voluit adijciendo in seculum seculi: vt confirmaret ibi repetendo: quod fundatus esset in dilectione regni celorum: et in spe eterne felicitatis. **Confitebor tibi in seculum quonia fecisti:** Quid fecisti: Boech dominasti. David coronasti. Confitebor tibi in seculum quonia fecisti. Magna confessio: quonia fecisti. Quid fecisti: nisi beneficia que supra dicta sunt: vt tanquam oliua fructifera in domo dei sperare in misericordia dei in eternum: et in seculum seculi: Tu fecisti: impius iustificare se non potest: Sed quis est qui iustificat: Credenti inquit in eum qui iustificat impiū. Quid enim habes quod non accepisti: Si autē accepisti: quid gloriaris quasi non acceperis: quasi ex te habeas: Absit vt et ego sic glorier: ait iste qui oppositus est contra Boech: qui tolerat Boech in terra: donec emigret ille de tabernaculo et eradicetur de terra viventium. Non glorior quasi non acceperim: sed in deo glorior: et confitebor tibi quoniam tu fecisti: id est quod tu fecisti: non ex merito meis: sed ex misericordia tua. Ego enim quid feci: Si recolās: prius fui blasphemus et persecutor et iniuriosus. Tu autē quid fecisti: Sed misericordiam consecutus sum: quia ignorans feci: Confitebor tibi in seculum quonia fecisti. **Et expectabo nomen tuum quonia iocundum est.** Amarum est seculum: sed nomen tuum iocundum. Et si dulcia quedam sunt in seculo: sed cum amaritudine digerunt. Preponitur nomen tuum: non solum magnitudine sed etiam iocunditate. Narrauerunt etenim mihi iniusti delectationes: sed non sicut lex tua domine. Neque enim si nihil dulce est martyribus: tantas tribulationum amaritudines eorum animo sustinerent. Amaritudo eorum a quouis sentiebatur: dulcedinem eorum non facile quisquam gustare poterat. Nomen ergo dei iocundum amantibus deum super omnes iocunditates. Expectabo nomen tuum: quia iocundum est. Et cui probas quod iocundum est: Da mihi

Alia lra
et domine.
et quia.

Alia lra.
et bonum.

palatum cui iocundum est. Lauda deum quantum potes: et exaggera dulcedinem eius quibus valueris verbis. Homo nesciens quid sit mel: nisi gustauerit quod dicas nescit. Ideo magis ad exprimentum inuitas psalmum quod ait: **Gustate et videte quoniam suavis est dominus.** Gustare non vis: et dicitis iocundum est. Quid iocundum est: Si gustasti in fructu tuo inuenias: non in foliis vocibus tanquam tantummodo in folijs: ne maledicto domini arefere tanquam illa ficulnea merearis. Gustate inquit et videte quoniam suavis est dominus. Gustate et videte: tunc videbitis si gustaueritis. Homini autem non gustanti: versus probas: Laudando iocunditatem nominis dei quatenus dixeris verba sunt. Aliud est gustus. Verba laudis eius audiunt et impij. Non autem gustant quod iocundum est nisi sancti. Proinde iste sentiens dulcedinem nominis dei: et volens explicare et volens ostendere: nec inueniens: quibus etenim sanctis non opus est vt tu ostendas: quia ipsi gustant et norunt: impij sentire non possunt quod gustare nolunt. Quid ergo facit de iocunditate nominis dei: Tulit se continuo a turbis impiorum. Expectabo inquit nomen tuum: quia iocundum est. **In speculo sanctorum tuorum.** Iocundum est nomen tuum: sed non in speculo impiorum. Ego scio quod dulcis sit: sed his qui gustauerunt.

Explicit Tract. de ps. LI.

Incipit Tract. de ps. LII.

Prefatio

Psalum istum vobiscum tractandum quantum dominus suggerit suscipimus. Iubete fratres vt velim: et orate vt possim. Si quod festinatioe forte pretermisero: implebit in vobis qui et nobis dare dignatur quod dicere potuerimus.

Titulus eius est: **In fine per Amalech intellectus ipsi David.**

Pro Amalech sicut in h. breuor interpretationibus nominum inuenimus: videtur dicitur per parturientem siue dolente. Quis autem in hoc seculo parturiat et doleat: agnoscunt fideles: quia inde sunt. Christus hic parturit: christus hic dolet: caput est sursum: membra deorsum. Neque enim non parturientem nec dolentem dicit: Saule saule quod me persequeris: Quo persequente parturiebat: eum conuersum parturire fecit. Namque et ipse postea illuminatus est: et illis qui persequantur membris insertus: eadem caritate pregnans dicebat: Filii mei quos iterum parturio donec christus formetur in vobis. Pro membris igitur christi: pro corpore eius quod est eccle-